

היחס

המיני ההגון הכנוי בקדושה וכיבוד, לבד מה שהוא בונה ומשכלל את העתיד של העולם, הוא מאשר בזה עצמו את ההוה. ההשתלמות שהמינים מקבלים זה מזה בתכונותיהם הנפשיות, אינה פחות מלאת ערך מהתכנית של התולדה החמרית. עידון נפשי הגון, המביא אתרית טובה, הוא עומד הכן לישרי לב, המנהיגים את חייהם ביושר וכיבוד, בסיוג התורה ואמונת לב. אבל הרשעים, משחיתי דרכם, מאבדים את ההון היקר שברכת ד' בקרבם לאבדון, ואותה התכונה שהוד החיים ועוזי מתגלה בה בטובה ותמותה, כשיורדת היא לעמקי הרע, ישוב הכל אחורנית. האדם יאבד את ערכו, לא לבד את ערכו האנושי כ"א גם את ערך החיים שלו, הלב יתרוקן מכל ששון וכל תקוה, הכחות יתדלדלו ויהפכו לפלצות וזועה. לבישת השק של עת צרה מכוונת היא עם ההשפלה הזאת של הכרת ערך ההשפלה היורדת עד לגבול הדומם החמרי, כלומר לא ענין חי התופס ערך לעצמו, הראוי להיות קובע לו מדורו לפי ערכו, ולפי תביעותיו הטבעיות, שהנן ג"כ זכויותיו היותר צודקות, כ"א כמו חומר ודבר של קנין שאין בו חיים וחפץ הראוי רק להטען ולהנתן בשק, כה תגדל הנפילה ממרום עזו חריפות החיים המלאים בטובם עד למחגורת שק.

(צ"ן א"ה גבת חג ד"ה 93)

א. מצות פריה ורבייה

בְּרָא שֵׁית יֵשׁ בָּהּ מִצְוַת עֲשֵׂה אַחַת, וְהִיא מִצְוַת פְּרִיָה וְרִבְיָה, שְׁנֵאמַר: וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ.

מִשְׁרְשֵׁי מִצְוָה זו, כְּדֵי שִׁיְהִיָה הָעוֹלָם מִיֵּשֵׁב, שֶׁהָשֵׁם בְּרוּךְ הוּא חָפֵץ בְּיִשׁוּבוֹ, כְּדָכְתִּיב: לֹא תִהְיֶה בְּרָצָה לְשִׁבְתָּ יְצָרָה. וְהִיא מִצְוָה גְּדוּלָה שֶׁבְּסִבְתָּהּ מִתְקַיְמוֹת כָּל הַמִּצְוֹת בְּעוֹלָם, כִּי לְכַנֵּי אָדָם נִמְנָו וְלֹא לְמַלְאכֵי הַשָּׁרַת.

דִּינֵי הַמִּצְוָה, קָמִי חֵיב אָדָם לְעֹסֵק בָּהּ וְכִמְה בְּנִים יִהְיֶה לוֹ וַיִּפְטַר, וּמֵאִיוֹ מִצְוַת הוּא פְּטוּר בְּצַסְקוֹ בְּוֹ, וְיִתֵּר פְּרִטְיָהּ, מְבֹאָרִים בְּיָבֻמוֹת בְּפֶרֶק ו' וּבְכַרְכוֹת. (אֲבוֹתֵנוּר סִימָן א' וְאֲבוֹתֵנוּרִים סִימָן ע' קַעִיף ג').

וְנִוְהֶגֶת בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן, וְחֵיב אָדָם לְהִשְׁמַדֵּל בָּהּ מִשֶּׁהוּא רְאוּי לָהּ, וְהוּא הַזְמַן שֶׁנִּתְּנוּ חֻקִּים זֵיל לְשֵׁא אֲשֶׁה. וּמִצְוָה זוֹ אֵינָה מוֹטְלַת עֲלֵהֶנָּשִׁים, וְהַמְּבַטְלָה בְּטַל, עֲשֵׂה" וְצָנְשׁוּ גְדוֹל מֵאֵד, שֶׁמְרָאָה בְּעֲצֻמוֹ, שְׂאִינָו רִוְצָה לְהִשְׁלִים חָפֵץ הָשֵׁם לְיִשָּׁב עוֹלָמוֹ.

(סכס האיונוק)

הצד האידיאלי העליון, ההויה בכללותה. מי שלבו מלא אהבה אל המציאות, מי שמוצא את האושר והטוב הנמצא בכללות ההויה כשהיא משתקפת לא רק מצד אחד כ"א מכל ערכה, מכל עברה, מכל ההוה שלה ומכל עתידה, מכל חומריותה ומכל רוחניותה, מכל מזגיה, מכל היופי, מכל העונג, מכל הזוהר שלה, שבכללה הכל מזהיר, הכל מאיר, שהרי גם הכיעור והחושך מתהפך לאור ע"י ההכללה, כמעמד כזה מתלקחת אש קודש אש מאירה בכבוד ומחיה לכ בנחת, לאהבת החיים, להגדלת מציאות החיים, להרבות את הדמות, להוסיף אור חיים בעולם, למען תהיה ההויה יותר רחבה ויותר מתפשטת, והמבט העליון העדין בהוד של האדם סוקר על כל המצוי באנכיות עליונה, מרגיש את הצנורות המחברים אותו אל הכל, שמח באושר הכל ומתענג בנועם הכל, ע"כ מתגלה כל הצד העליון הזה ג"כ במצוה זו. הצד האלהי. האושר של דעת אלהים, הרבות החכמה, התרחבות השאיפה העליונה שהיא צריכה לריבוי גוונים. ודאי כל נפש חיה יש לה תיאוריה מיוחדת, כל התגלות של חיים מוסיפה דעת ורגש אלהי בעולם ומבלטת חותם חדש על החיים, גם במקום שהיא ניכרת רק מעט מכל מקום היא נמצאת, היא מצטרפת לחשבון גדול.

(אורות האמת ד"ה 290)